

ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
КОМУНАЛЬНА УСТАНОВА
«НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ЯКОСТІ ОСВІТИ ТА КООРДИНАЦІЇ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ОБЛАСТІ»

*вул. Аркадія Жуковського, 23; м. Чернівці; 58002; тел. (0372) 55-08-10
e-mail: analitykcv@ukr.net; код ЄДРПОУ 38289540*

10.03.2026 № 02-06/44

**Керівникам місцевих органів управління
у сфері освіти територіальних громад**

**Директорам закладів фахової передвищої,
професійної освіти та закладів обласного
підпорядкування**

**Про виконання щоквартального
нормативу з працевлаштування
осіб з інвалідністю**

З 01.01.2026 роботодавці щокварталу мають контролювати показник середньооблікової кількості штатних працівників і визначати необхідність виконання нормативу з працевлаштування осіб з інвалідністю, подавати звітність та сплачувати внесок.

Про важливий момент, який може вплинути на розмір нормативу та цільового внеску надає роз'яснення **Яна Ярошенко**, експерт з трудового права, кадрового та військового обліку.

Середня кількість штатних працівників за Інструкцією №286

Нагадаємо, що базою для розрахунку нормативу є **середньооблікова кількість штатних працівників** (далі – СКШП).

Наразі норматив дорівнює:

1. для роботодавців із СКШП від 8 до 25 осіб – одне робоче місце для особи з інвалідністю;
2. для роботодавців із СКШП від 25 осіб – 4% СКШП за квартал;
3. для закладів охорони здоров'я, реабілітаційних центрів, організацій, що займаються навчанням чи доглядом за особами з інвалідністю – 2% СКШП за квартал.

Відповідно до нової редакції ст. 1 Закону України від 21.03.1991 №875-ХІІ «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» (далі – Закон №875): *«середньооблікова кількість штатних працівників облікового складу, середньооблікова кількість штатних працівників – осіб з інвалідністю – показники кількості працівників роботодавців, визначені за методикою, затвердженою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері статистики».*

Отже, як і раніше, показник СКШП, що є базою для розрахунку нормативу, визначається згідно з правилами, встановленими Інструкцією зі статистики кількості працівників, затвердженої наказом Держкомстату від 28.09.2005 №286 (далі – Інструкція №286).

Увага! СКШП, що є базою для розрахунку нормативу, визначається згідно з Інструкцією №286.

Єдина відмінність, що тепер розраховуємо його окремо за кожен **квартал, а не за рік.**

Нагадаємо, що до СКШП **не включають** працівників, які перебувають (пп. 3.2.2 Інструкції №286):

1. у відпустці по вагітності та пологах;
2. у відпустці для догляду за дитиною до 3 років або до 6 років.

Це стосується також працівників, які усиновили новонароджену дитину безпосередньо з пологового будинку та оформили вищеназвані відпустки.

Також під час розрахунку нормативу маємо враховувати **нове спецправило ст. 18-2 Закону №875**: *«При здійсненні розрахунку нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю до середньооблікової кількості осіб штатного облікового складу не включаються штатні одиниці, що відносяться до робіт, професій з важкими, шкідливими чи небезпечними умовами праці, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України».*

Тобто для виконання нормативу із працевлаштування осіб з інвалідністю потрібно визначати СКШП за місяць таким чином:

СКШП за місяць = (ОКШП – «декретниці» – працюючі у шкідливих умовах праці) : календарні дні місяця.

При цьому відповідно до Інструкції №286 **немає підстав виключати мобілізованих** при визначенні показника СКШП:

1. відповідно до пп. 2.5.2 Інструкції №286 до облікової кількості працівників додаються, зокрема, працівники, які були тимчасово відсутні на роботі, у зв'язку з виконанням державних або громадських обов'язків (тобто й мобілізовані!);
2. вони не визначені в пп. 3.2.2 Інструкції №286, тобто не передбачено, що вони не включаються до СКШП.

Також **враховуємо в показнику СКШП** працівників, з якими призупинено дію трудового договору та які перебувають в неоплачуваній

відпустці. Немає відповідних норм в Інструкції №286, які б передбачали виключення працівників, які перебувають у таких відпустках чи з якими призупинено дію трудового договору.

СКШП за Порядком №268

Все б нічого, але 25.02.2026 КМУ ухвалив постанову від 25.02.2026 №268 «Про затвердження Порядку обчислення середньомісячної заробітної плати (винагороди) для розрахунку внеску на підтримку працевлаштування осіб з інвалідністю».

Відповідно до п. 10 Порядку №268 під час обчислення показника СКШП за квартал, для цілей розрахунку внеску, не враховуються, зокрема:

1. мобілізовані;
2. працівники, з якими призупинено трудовий договір;
3. працівники, які перебувають у відпустці без збереження заробітної плати протягом повної тривалості звітного періоду.

Пункт 10 Порядку № 268 Пункт 10 Порядку № 268: *«Під час обчислення показника середньооблікової кількості штатних працівників облікового складу, які перебувають у трудових відносинах з роботодавцем у відповідному календарному кварталі, для цілей розрахунку внеску не враховуються:*

- *особи, які виконують роботи (надають послуги) за договорами цивільно-правового характеру;*

- *працівники, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами або у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, в разі, коли дитина потребує домашнього догляду, – до досягнення нею шестирічного віку, а в разі, коли дитина хвора на цукровий діабет I типу (інсулінозалежний) або коли дитина, якій не встановлено інвалідність, хвора на тяжке перинатальне ураження нервової системи, тяжку вроджену вадку розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічне, онкогематологічне захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкий психічний розлад, гостре або хронічне захворювання нирок IV ступеня, — до досягнення дитиною шістнадцятирічного віку, а коли дитині встановлено категорію «дитина з інвалідністю підгрупи А» або дитина, якій не встановлено інвалідність, отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, — до досягнення дитиною вісімнадцятирічного віку;*

- *працівники, які перебувають у відпустці без збереження заробітної плати протягом повної тривалості звітного періоду; працівники, з якими тимчасово зупинено дію трудового договору відповідно до статті 13 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»;*

- працівники, які направлені для проходження базової військової служби, призвані на військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період або прийнятих на військову службу за контрактом, зокрема шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби;

- працівники, праця яких відноситься до робіт, професій з важкими, шкідливими чи небезпечними умовами праці, перелік яких визначається відповідно до статті 18² Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».

Окрім того, для визначення середньої зарплати для обчислення внеску ми також враховуємо зарплату зовнішніх сумісників, а також самих зовнішніх працівників, щоправда, в еквіваленті повної зайнятості.

В результаті, маємо два чинні нормативні акти, які визначають протилежні підходи до визначення СКШП. Тож радимо запам'ятати:

Порядок №268 встановлює правила визначення СКШП для розрахунку внеску, а не для визначення нормативу.

З огляду на сказане нам доведеться орієнтуватися:

1. на Інструкції №286 при визначенні СКШП для цілей розрахунку нормативу із працевлаштування осіб з інвалідністю;
2. на Порядок №268 при визначенні середньомісячної зарплати для сплати цільового внеску.

Як невірний розрахунок СКШП може призвести до невиконання нормативу і несплати внеску

Давайте наочно продемонструємо, як може підставити роботодавця застосування не того нормативного акту. Для зручності наводимо шпаргалку.

Категорії працівників	СКШП для нормативу (Інструкції №286, Закон №875)	СКШП для внеску (Порядок №268)
У відпустці по вагітності та пологах	–	–
У відпустці по догляду за дитиною до 3 (6) років	–	–
Мобілізовані	+	–
Працівники, з якими призупинено трудовий договір	+	–

Працівники, які перебувають у відпустці без збереження заробітної плати протягом повної тривалості звітного періоду	+	-
Особи, які працюють у шкідливих умовах праці	-	-
Зовнішні сумісники	-	+ (в еквіваленті повної зайнятості)

А тепер приклад.

Приклад. У січні 2026 року на підприємстві працює 10 працівників за основним місцем роботи, з них 1 – перебуває у відпустці для догляду за дитиною, 1 – у неоплачуваній відпустці, 2 – мобілізовані

Визначимо **СКШП за Інструкцією №286** за січень для обчислення нормативу: $(10 - 1) \times 31 : 31 = 9$ осіб.

Якщо показник СКШП не зміниться в лютому та березні, то підприємству у разі невиконання нормативу за I квартал доведеться сплатити цільовий внесок.

Визначимо **СКШП за Порядком №268** за січень для нормативу (одразу підкреслимо – **так робити не треба**): $(10 - 1 - 1 - 2) \times 31 : 31 = 6$ осіб.

Якщо показник СКШП не зміниться в лютому та березні, то підприємству не треба виконувати норматив або сплачувати цільовий внесок.

Отак роботодавець, який скористається не тим документом, може наразитися на невиконання нормативу та/або несплату внеску. І, як наслідок, на штраф, передбачений ст. 20-1 Закону №875*.

Водночас під час обчислення СКШП для визначення суми внеску за непрацевлаштування осіб з інвалідністю ми у цій ситуації повинні взяти показник обчислений за Порядком №268.

А якщо переплутати й взяти інший показник під час обчислення суми внеску (за Інструкцією №286) ми в результаті занижимо розмір внеску. І знову наразимося на штраф, передбачений ст. 20-1 Закону №875*.

* На період адміністрування податковими органами внеску на підтримку працевлаштування осіб з інвалідністю (з дати початку і до дати припинення адміністрування з одночасною передачею цієї функції Пенсійному фонду України та його територіальним органам) норми статті 20-1 діють у редакції, викладеній в п. 2 п. 2 р.ІІ Закону України від 15.01.2025 № 4219-ІХ.

СКШП для форми № 1-ПВ

Щоб вже остаточно розставити всі крапки над «і», звернемо увагу ще на один момент. Показник СКШП також визначають для заповнення статистичних форм, затверджених наказом Держстату від 15.04.2024 №117:

1. №1-ПВ «Звіт із праці» (місячна);
2. №1-ПВ «Звіт із праці» (квартальна).

Визначення показника щодо кількості працівників, у тому числі СКШП, ґрунтується на Інструкції №286. При чому, як зазначає Держстат в листі від 30.01.2026 №22.2-05/82Пі-26, з урахуванням:

1. Роз'яснень щодо показників форм державних статистичних спостережень №1-ПВ (місячна) «Звіт із праці» від 28.11.2024 №19.1.2-12/24-24 (далі – Роз'яснення №19.1.2-12/24-24).
2. Роз'яснень щодо показників форми державного статистичного спостереження №1-ПВ (квартальна) «Звіт із праці» від 28.11.2024 №19.1.2-12/25-24.

Так, при обчисленні СКШП, згідно з п. 3.2.2 Інструкції №286 та урахуваючи п. 3 розділу 2 Роз'яснень №19.1.2-12/24-24, **враховуються всі категорії працівників облікового складу, крім тимчасово відсутніх працівників, за якими зберігається місце роботи:**

1. перебувають у відпустках по вагітності та пологах, у додатковій відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею віку, визначеного законодавством;
2. призвані на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, під час мобілізації, на особливий період або прийнятих на військову службу за контрактом;
3. працівники, з якими призупинено дію трудового договору, які евакуювались в іншу місцевість або місцезнаходження яких тимчасово невідомо;
4. протягом періоду дії воєнного стану перебувають у відпустках без збереження заробітної плати без обмеження строку, встановленого ч. 1 ст. 26 Закону України від 15.11.1996 №504/96-ВР «Про відпустки».

Однак знов підкреслюємо: ці роз'яснення стосуються визначення показника СКШП для заповнення форм статзвітності, а не визначення СКШП для розрахунку нормативу з працевлаштування осіб з інвалідністю.

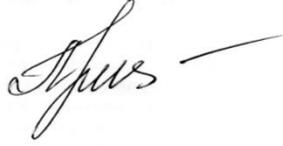
Висновки

1. Норматив працевлаштування осіб з інвалідністю, встановлений Законом №875, повинні виконувати усі роботодавці, які мають 8 та більше найманих працівників.

2. Розрахунок нормативу роботодавці здійснюють самостійно, виходячи з показника СКШП, який проводимо за правилами, встановленими Інструкцією №286.
3. СКШП з урахуванням норм Порядку №268 визначають під час обчислення цільового внеску за непрацевлаштування осіб з інвалідністю.

Директор

Світлана Устінова,
095-201-11-33

Світлана ПРІНЬКО